

Marlena Zimna

***Rozwój interny łódzkiej w świetle dokonań naukowo – badawczych
wybitnych lekarzy m.in. prof. J. W. Grotta i prof. W. Markerta.***

Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych

Promotor: prof. dr hab. med. Jerzy Supady

Łódź 2021

Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Wydział Lekarski

Streszczenie

J. W. Grott urodził się w Warszawie, dnia 5 marca 1894 r. Naukę rozpoczął w 1904 r. w II – gim gimnazjum rządowym w Warszawie. Podczas strajku szkolnego w 1905 r. wstąpił do polskiego gimnazjum Wojciech Górskiego w Warszawie, które ukończył jesienią 1913 r. W roku akademickim 1913/1914 rozpoczął studia na wydziale lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Z powodu I Wojny Światowej studia medyczne kontynuował w Kazaniu (1914 – 1918 r.). Po powrocie z Rosji ukończył Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniu 17 lutego 1922 r..

W kwietniu 1922 r. J. W. Grott rozpoczął specjalizację w I Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego w Szpitalu Św. Ducha. Od 1 lipca 1923 r. do 1 lipca 1932 r. pełnił obowiązki starszego asystenta Kliniki, następnie pracował tam w charakterze asystenta tytularnego do 1940 r.

W okresie od 1 sierpnia 1935 – 1 sierpnia 1944 r. J. W. Grott po wcześniej wygranym konkursie, pełnił obowiązki kierownika Pracowni Chemiczno – Bakteriologicznej w Szpitalu Św. Ducha. To miejsce pracy było niezmiernie ważne i cenne pod względem zawodowym i naukowym , gdyż tam odbywały się badania wykorzystywane w publikacjach lekarskich. J. W. Grott zdobywał praktykę mającą na celu rozpoznanie chorób wewnętrznych. Wyniki jego badań zostały ogłoszone w pracach dotyczących takich chorób jak: cukrzyca, choroby trzustki, lamblioza oraz zaburzenia w przemianie kwasów: szczawowego i moczowego.

Wiedza młodego lekarza opierała się nie tylko na pracy w Klinice, dokszałcał się w różnych regionach Polski oraz świata pobierając wykłady u najwybitniejszy sław medycyny. Brał udział w wielu konferencjach nie tylko jako słuchacz ale zabierał głos w dyskusjach.

W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. J. W. Grott pełnił także obowiązki Lekarza Kwatery Głównej Nowogrodzkiej Brygady Kawalerii, którą dowodził Generał Władysław Anders.

W 1941 r. I Klinika Chorób Wewnętrznych została przeniesiona do Szpitala Dzieciątka Jezus, po mimo to J. W. Grott kontynuował ścisłą współpracę ze Szpitalem Św. Ducha.

W ciągu 13 lat (1923 – 1936 r.) brał czynny udział w prowadzeniu ćwiczeń ze studentami w I Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego. Jako wykładowca prowadził kursy dokształcające dla lekarzy w I Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego, a także podróżował po kraju (Ciechocinek, Sosnowiec). Wykłady na kursach dotyczyły tematyki cukrzycy, chorób trzustki a także zakażeń pasożytniczych.

Od dnia 3 marca 1943 r. do 5 kwietnia 1943 r. J. W. Grott był więziony przez Niemców na „Pawiku” w Warszawie. Po zwolnieniu z więzienia powrócił do swoich obowiązków oraz brał czynny udział w tajnym nauczaniu studentów medycyny w Szpitalu Św. Ducha.

Od 1 grudnia 1944 r. do 31 grudnia 1945 r. J. W. Grott podjął prace jako ordynator Szpitala Miejskiego im N. M. Panny w Częstochowie.

Dnia 29 kwietnia 1945 r. otrzymał Veniam Legendi – prawo wykładów, na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego.

Po wojnie Grott związał się z Łódzką Akademią Medyczną (AM) od początku jej istnienia, jeszcze wcześniej z wydziałami medycznymi Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ). Dnia 1 października 1945 r. podjął się organizacji i kierownictwa Kliniki Propedeutycznej Uniwersytetu Łódzkiego do 1 października 1947 r. Następnie J. W. Grott objął kierownictwo nad I Kliniką Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Łódzkiego, a później Akademii Medycznej, aż do 1964 r. czyli przejścia na emeryturę. Klinika mieściła się w Szpitalu Ubezpieczalni Społecznej przy ul. Kopcińskiego. W latach 1958 – 1964 pełnił dodatkowo obowiązki kierownika II kliniki Chorób Wewnętrznych Wojskowej Akademii Medycznej. Od wiosny 1946 r. z ramienia Wydziału Lekarskiego UŁ pełnił obowiązki kierownika. Od 1948 r. do 1955 r. był konsultantem dla województwa kieleckiego w zakresie chorób wewnętrznych.

Dnia 1 czerwca 1946 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, zaś dnia 29 czerwca 1957 r. decyzją rady Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Łodzi nadano mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk medycznych na podstawie obrony pracy pt. *Współczesny stan ważniejszych zagadnień z kliniki trzustki*. Profesorem zwyczajnym J. W. Grott został dnia 1 stycznia 1959 r. Profesor był zaangażowany w proces tworzenia

Uniwersytetu Łódzkiego, był członkiem rady Wydziału UŁ, a następnie Akademii Medycznej.

W latach 1953 – 1964 pełnił obowiązki Kierownika Naukowego Ośrodka Klinicznego w Busku – Zdroju. Od 1949 r. został corocznym organizatorem regionalnego zjazdu Naukowego Lekarzy Województwa Kieleckiego pod nazwą „Dni Kliniczne Buska – Zdroju”, które są organizowane do dziś.

W różnych okresach życia uczestniczył w pracach wielu Towarzystw Naukowych m. in. Warszawskiego Koła Internistów Polskich, Towarzystwa Radiologicznego, Towarzystwa Ginekologicznego, Warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego, Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Internistów Polskich, Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego, Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego, Polskiego Towarzystwa Reumatoidalnego, Polskiego towarzystwa Balneoklimatycznego, Międzynarodowego Towarzystwa Internistów. Profesor w wielu z tych towarzystw był członkiem honorowym. Miła zaszczyt także zostać wyróżniony za granicami naszego kraju i tak został członkiem honorowym Belgijskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego, członkiem korespondentem Czeskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego, członkiem honorowym Towarzystwa Lekarskiego im J. E. Purkyne, członkiem korespondentem Francuskiego Towarzystwa Diabetologicznego, członkiem czynnym Rady Naukowej Akademii Nauk w Nowym Jorku, członkiem Związku Lekarzy Polski w Chicago.

Współpracował z wieloma redakcjami czasopism m. in. „Polskiego Archiwum Medycyny Wewnętrznej”, „Medycyna”, „Acta Balneologica Polonica”, „Rinascenza Medica”, „Polskiego Tygodnika Lekarskiego”, „Problemy Endokrynologii i Hormonoterapii.”

Profesor Grott za swoje osiągnięcia został wielokrotnie odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Odrodzenia Polski, były także wyróżnienia finansowe. Profesor otrzymał medal 10 – lecia Polski Ludowej, a także medal Wojciecha Oczki oraz Honorową Odznakę Łodzi.

Dorobek naukowy profesora Grotta obejmuje 262 prace naukowe w tym 77 w językach obcych. Profesor swoją uwagę poświęcił tematyce: cukrzyca, trzustki, parazytologii przewodu pokarmowego, przemiany kwasu szczawiowego oraz krzepnięcia krwi.

24 maja 1945 r. dzięki współpracy różnych środowisk naukowych utworzono Uniwersytet Łódzki, którego rektorem został prof. Tadeusz Kotarbiński, a prorektorem prof. Zygmunt Szymański. Wśród profesorów, którzy zajmowali się organizacją

Uniwersytetu był także prof. Grott. Początkowo zostały utworzone następujące wydziały: lekarski, farmaceutyczny oraz stomatologiczny. Wydziały te rozpoczęły prace z dniem 1 października 1945r. z chwilą rozpoczęcia nowego roku akademickiego. Uniwersytet rozwijał się dynamicznie po mimo wielu trudności zarówno kadrowych jak i lokalowych. W celu polepszenia warunków do nauki w szpitalach powstawały nowe kliniki. Barki podręczników starano się zastąpić dużą ilością prowadzonych ćwiczeń i wykładów. Z czasem swobodnie można było korzystać z zasobów bibliotek, które wzbogacały się w nowe egzemplarze podręczników czy skryptów.

W lutym 1945r. poczyniono pierwsze kroki w celu wyodrębnienia wydziałów medycznych z Uniwersytetu Łódzkiego, łącząc Wydział Lekarski oraz Wydział Stomatologiczny w Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologicznym.

Dnia 1 stycznia 1950 r. staraniem władz rządowych wszystkie wydziały medyczne w Polsce zostały całkowicie wyodrębnione i przekształcone w nową uczelnię Akademię Medyczną. Rektorem nowopowstałej uczelni został prof. dr Emil Paluch, prorektorem został Jerzy Jakubowski.

Wraz z rozpoczęciem roku akademickiego 1 października 1945r. powstała I Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych. Początkowo była to Klinika Propedeutyczna, której organizatorem i pierwszym kierownikiem był prof. Grott (1945 – 1964). Po upływie dwóch lat została przekształcona w I Katedrę i Klinikę Chorób Wewnętrznych. Mieściła się ona w Szpitalu Ubezpieczalni Społecznej nr 1., później Szpital Kliniczny nr 1 im. N. Barlickiego. Pierwszym dyrektorem szpitala był kierownik III Kliniki Chirurgicznej, prof. dr n. med. Wincenty Tomaszewicz. Klinika Chorób Wewnętrznych w tym czasie posiadała 111 łóżek etatowych i sprawowała opiekę nad 60000 mieszkańców miasta Łodzi (dzielnica Łódź – Śródmieście). Klinika była podzielona na sektory: diabetologiczny, parazytologiczny oraz z czasem chorób przewodu pokarmowego.

W skład zespołu Katedry wchodził: kierownik Kliniki, 1 docent, 3 adiunktów, 8 starszych asystentów, 2 asystentów, laborant, sekretarka oraz wysoce wykwalifikowana kadra pielęgniarek.

Z biegiem lat placówka się powiększała co zaowocowało otwarciem nowych przychodni: Diabetologicznej, Chorób Przewodu Pokarmowego, Przychodnię Zaburzeń Hormonalnych, Przychodnię Parazytologiczną oraz Poradnię Kardiologiczną. Taka infrastruktura zapewniała większe możliwości leczenia oraz prowadzenia pracy naukowo – dydaktycznej.

Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych wyposażona była w dodatkowe pracownie: endoskopową, biochemiczną oraz kardiologiczną. Oddziały były podzielone na męskie i żeńskie. Zajmowano się w nich leczeniem cukrzycy, choroby nadciśnieniowej, chorób krwi, choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy oraz chorób pasożytniczych przewodu pokarmowego. Przy klinice powołano komisję balneologiczną, która zapewniała pacjentom możliwość leczenia uzdrowiskowego. Komisja balneologiczna prowadziła konsultacje medyczne ale także szkolenia dla lekarzy w dziedzinie balneologii, co wzbogaciło klinikę w liczne prace naukowe.

Na terenie I Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych prowadzone były ćwiczenia i wykłady dla studentów medycyny oraz stomatologii.

Kadra lekarska Kliniki odbywała liczne kursy doształcające w zakresie diabetologii, dietetyki, gruźlicy, parazytologii i innych dziedzin medycznych. W I Klinice Chorób Wewnętrznych funkcjonowało Studencki Koło Naukowe, którego opiekunem był doc. K. Bojanowicz oraz adiunkt Z. Dzieciołowski oraz dr n. med. R. Pieter.

Pracownicy Kliniki wraz z kierownikiem brali częste udziały w różnych kongresach medycznych zarówno w kraju jak i za granicą. Dodatkowo odbywali studia uzupełniające za granicą oraz kursy doształcające na cotygodniowych posiedzeniach naukowych. Profesor Grott oraz doktor Dzieciołowski pełnili obowiązki konsultanta wojewódzkiego dla chorób wewnętrznych w województwie kieleckim.

Klinika pod kierownictwem prof. Grotta mogła poszczycić się prężną działalnością naukową w okresie 25 – lecia jej istnienia ogłoszono drukiem przeszło 400 publikacji naukowych w języku polskim oraz 50 w językach obcych. Główną tematyką opracowań były: nowe metody badania fizycznego i czynnościowego, choroby trzustki, choroba wrzodowa i inne przewodu pokarmowego, parazytologia kliniczna, kardiologia, hematologia, zakażenia zębowe i inne.

Profesor Waław Markert urodził się 13 stycznia 1898r. w Łodzi. Naukę rozpoczął w 1905 r. w czteroklasowej szkole powszechnej w Łodzi. Po ukończeniu czwartej klasy w 1909 r. W. Markert kontynuował swoją edukację w ośmioletnim II Gimnazjum Filologicznym. W 1917 r. tuż po zdaniu matury oraz ukończeniu Gimnazjum rozpoczął studia wyższe na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W. Markert jako student drugiego roku medycyny w listopadzie 1918r. w szeregach „Legii Akademickiej”, wraz z towarzyszami brał udział w rozbrajaniu Niemców. W tymże roku przysły lekarz przerywa studia i jako ochotnik zaciągnął się do 3 pułku 3 szwadronu „Dzieci Warszawy”. W 1920 r. władze sanitarne Wojska Polskiego skierowały Marerta do służby w Wojskowym Szpitalu

Epidemiologicznym „Kopczyńce” na Wołyniu. 1 grudnia 1920 r. dzięki sumiennej pracy młody żołnierz został awansowany na stopień podporucznika służby sanitarnej. Służba wojskowa W. Markerta trwała do marca 1921 r. i zakończyła się tuż po podpisaniu przez Polskę z Rosją Sowiecką traktatu pokojowego w Rydze (18 marzec 1921 r.). Ppor. Markert powrócił na Uniwersytet Warszawski z zamiarem kontynuowania studiów medycznych. W 1931 r. otrzymał stopień podporucznika rezerwy. Na ostatnim roku studiów dzięki wysokim wynikom w nauce otrzymał funkcję wolontariusza w II Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Po ukończeniu studiów i otrzymaniu dyplomu (grudzień 1924 r.) W. Markert pozostał w II Klinice Chorób Wewnętrznych pod opieką prof. W. Gluzińskiego, a następnie prof. W.E. Orłowskiego. Od 1 stycznia 1924 r. do kwietnia 1928 r. W. Markert był wolontariuszem II Kliniki Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego. Od maja 1928 r. do maja 1938 r. pełnił obowiązki starszego asystenta, a niezależnie od tego w miesiącach listopad – grudzień 1929 r. – adiunkta Oddziału Przemiany Materii przy II Klinice. Ostatecznie udało mu się nominować na stanowisko asystenta tytularnego (1 czerwca 1938 – 28 lipca 1939 r.). W czasie pracy w Warszawie W. Markert rozwijał swoje zainteresowania, uczęszczał na różne kursy zarówno w Polsce jak i za granicą. Dodatkowo w latach 1925 – 1930 włączył się do pracy w Pogotowiu Miejskim w Warszawie gdzie w 1930 r. otrzymał nominację na honorowego konsultanta trudnych przypadków internistycznych. Podczas swojej pracy w II Klinice Chorób Wewnętrznych był konsultantem kilku klinik: dermatologicznej, okulistycznej, chirurgicznej, neurologicznej oraz ginekologicznej.

Od 1929 r. W. Markert rozpoczął swoją przygodę z prowadzeniem zajęć ze studentami. Początkowo były to ćwiczenia w szpitalu, z czasem tj. od 1932 r. prowadził samodzielnie wykłady.

W 1932 r. W. Markert otrzymał stopień porucznika podczas pokoju porucznika rezerwy. W 1939 r. Markert zgłosił się do czynnej służby sanitarnej Wojska Polskiego w Warszawie. Został mianowany zastępcą komendanta Szpitala Polowego 202. Markert brał udział w bitwie pod Bzurą. 19 września 1939 r. lekarz w raz z towarzyszami trafił do niewoli ostatecznie do szpitala dla jeńców w Łodzi, gdzie pełnił obowiązki kierownika na oddziale rannych w klatkę piersiową. Markert w więzieniu utworzył Koło Naukowe. Został uwolniony w marcu 1940 r. Pomimo bardzo trudnych warunków lekarz zorganizował w więzieniu pracownię chemiczno – bakteriologiczną dzięki, której miał możliwość diagnostyki oraz zbierania materiałów dla celów publikacji powojennych.

1 kwietnia 1941 r. W. Markertowi dopiero udało się powrócić na Oddział Chorób Wewnętrznych Szpitala Dzieciątka Jezus. Lekarz wykonywał swoje codzienne szpitalne obowiązki oraz prowadził tajne nauczanie, aż do wybuchu Powstania Warszawskiego, po upadku, którego Markert wraz z rodziną został wysiedlony z Warszawy.

W marcu 1945 r. W. Markert powrócił do pracy w II Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego jako adiunkt u prof. E. Orłowskiego. 23 marca 1945 r. na odradzającym się Wydziale Lekarskim W. Markert uzyskał veniam legendi z patologii i terapii chorób wewnętrznych.

Dnia 30 sierpnia 1947 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyznał W. Markertowi tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego. W tym że roku profesor powrócił do swojego rodzinnego miasta Łodzi. Na drodze konkursu otrzymał stanowisko kierownika III Kliniki Chorób Wewnętrznych Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego a następnie Akademii Medycznej. W latach 1951 – 1953 pełnił obowiązki prodziekana Wydziału Lekarskiego, w latach 1953 – 1955 został prorektorem do spraw klinicznych. Z dniem 28 marca 1957 r. W. Markert otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

W latach 1952 – 1959 profesor był organizatorem a zarazem kierownikiem Działu Klinicznego Instytutu Medycyny Pracy. W 1954 r. W. Markert został wybrany na pierwszego przewodniczącego pierwszej rady naukowej Instytutu. W latach 1957 – 1959 profesor kierował działem klinicznym.

Profesor Markert aktywnie uczestniczył w tworzeniu w Dusznikach ośrodka leczniczo – profilaktycznego chorób zawodowych dla pracowników przemysłu chemicznego. Była to pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce oraz prawdopodobnie w Europie. Był współorganizatorem pierwszego w Polsce, ośrodka leczenia cukrzycy oraz tarczycy dla chorych na gruźlicę. Oddział powstał w Sanatorium Przeciwgruźliczym w Tuszyńku koło Łodzi.

Profesor współpracował także z Wojskową Akademią Medyczną. Po 1958 r. W. Markert otrzymał możliwość utworzenia I Kliniki Chorób Wewnętrznych WAM w Szpitalu Klinicznym nr 1 im N. Barlickiego.

Profesor bardzo dużo uwagi poświęcał prawidłowemu przekazaniu wiedzy studentom medycyny. Był promotorem 21 prac doktorskich, 6 docentów, 4 osoby uzyskały tytuł doktorów nauk medycznych oraz 60 lekarzy, którzy pod kierunkiem profesora otrzymali specjalizację z chorób wewnętrznych.

W. Markert przynależał do wielu towarzystw naukowych m.in. Warszawskie Koło Towarzystwa Internistów Polskich, Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego, Łódzkiego

Koła Towarzystwa Internistów Polskich, Łódzkiego Towarzystwa Badań Naukowych Gruźlicy, Polskie Towarzystwo Fizjopulmonologiczne, polskie Towarzystwo Endokrynologiczne, Międzynarodowe Towarzystwo Internistów, Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Współpracował z wieloma redakcjami m. in. „Przeglądu Lekarskiego” czy „Farmakoterapii Polskiej”.

Profesor Markert otrzymał bardzo wiele wyróżnień i odznaczeń. Działalność naukowa profesora to około 130 publikacji oraz 99 odczytów w Towarzystwach Naukowych. Zainteresowania profesora dotyczyły chorób nerek i układu moczowego, układu oddechowego, krążenia, trawienia, chorób zakaźnych oraz chorób krwi.

Profesor W. Markert swoje życie zawodowe poświęcił III Katedrze i Klinice Chorób Wewnętrznych w Łodzi. Klinika utworzona została 1 października 1945 r. Jej pierwszym kierownikiem był prof. dr med. M. Semerau – Siemianowski. Docelowo siedziba kliniki została przeniesiona do Szpitala nr 1 im. N. Barlickiego a nowym kierownikiem został W. Markert (1948 – 1968 r.). Do 1963 r. Klinika należała także do WAM dlatego też pracowali w niej lekarze wojskowi. Klinika prosperowała do 1969 r. Praca dydaktyczna Kliniki polegała na prowadzeniu zajęć ze studentami. Zajęcia były dwukierunkowe: zajęcia z propedeutyki chorób wewnętrznych oraz system ćwiczeń przy łóżku chorego. Z czasem wprowadzono zajęcia z pielęgniarstwa oraz zabiegów, a także poszerzano wachlarz zajęć dostosowując się do potrzeb studenta.

W klinice utworzono poradnie przykliniczne m.in.: Poradnia Tarczycowa, Poradnia Pneumonologiczna, Poradnia Gastrologiczna, Poradnia dla Kobiet Ciężarnych, Poradnia Nefrologiczna i Ogólna, poradnia Hematologiczna. Pracownicy Kliniki prężnie działali w sferze społeczno – lekarskiej, przynależeli także do wielu Towarzystw Naukowych, pracowali w redakcjach oraz wydawnictwach czasopism.

W Klinice odbywały się liczne kursy i szkolenia uzupełniające wiedzę młodych lekarzy. Powstały tzw. „białe niedziele”: diagnozowanie chorych i wdrażenie w praktykę lekarską przyszłych medyków.

Klinika mogła poszczycić się bogatym dorobkiem naukowym: ok. 508 wygłoszonych referatów oraz 203 publikacje, które dotyczyły: patologii nerek, zaburzeń gospodarki wodnej, mineralnej i białkowej oraz pat logi narządu oddechowego, a także zagadnienia z zakresu medycyny wieku dojrzewania, medycyny sportowej, patologii tarczycy, układu krwionośnego oraz układu krwiotwórczego.

Summary

J. W. Grott was born in Warsaw, on March 5th 1894. He started education in 1904 in II governmental gymnasium in Warsaw. During the school strike in 1905 he joined the Wojciech Górski Polish gymnasium in Warsaw which he graduated from in autumn 1913. In the academic year 1913/194 he started studying at the Faculty of Medicine of the Jagiellonian University in Kraków. Due to the First World War he continued his medical studies in Kazan (1914 – 1918). After the end of war with the Bolsheviks in which he had taken part, he graduated from the Faculty of Medicine of the Jagiellonian University in Kraków on February 17th 1922.

In April 1922 J. W. Grott continued his training at the I Clinic of Internal Diseases of the Warsaw University at the Holy Spirit Hospital. From July 1st 1923 to July 1st 1932 he served as a senior assistant at the clinic, then he worked there as a titular assistant until 1940. During the period from August 1st 1935 to August 1st 1944 after J. W. Grott had won the competition, he served as the head of the Chemical and Bacteriological Lab at the Holy Spirit Hospital. This workplace was extremely important and valuable in a professional and scientific sense, thus the research had been done there was used in medical publications. J. W. Grott perfected his skills in order to recognize internal diseases. The results of his research were promulgated in works concerning such diseases as: diabetes, pancreas diseases, giardiasis as well as acid metabolism disorders of: oxalic acid and uric acid.

Knowledge of a young doctor not only based on work at the Clinic, he also educated himself in various regions of Poland and Europe taking part in lectures of the most distinguished celebrities of medicine. He took part in a lot of conferences not only as a listener, but also an active participant thereof speaking in discussions.

At the time of the September Campaign in 1939 J. W. Grott also served as the Doctor at the Headquarters of the Nowogrodzka Cavalry Brigade that was in charge of General Władysław Anders.

In 1941 the I Clinic of Internal Diseases was transferred to the Infant Jesus Hospital, even though J. W. Grott continued tight cooperation with the Holy Spirit Hospital.

During the period of 13 years (1923 – 1936) he actively participated in conducting practical classes with students at the I Clinic of Internal Diseases of the Warsaw University, but also travelled throughout the country (Ciechocinek, Sosnowiec). Lectures during the courses concerned the matters of diabetes, pancreas diseases as well as parasitic diseases.

From March 3rd 1943 to April 5th 1943 J. W. Grott was kept at the “Pawiak” prison in Warsaw. After having been released from prison, he returned to his duties and actively participated in secret teaching of medicine students at the Holy Spirit Hospital. In 1944 he took part in the Warsaw Uprising, during which professor’s daughter Ewa lost her leg.

From December 1st 1944 to 31st December 1944 J. W. Grott worked as a chief at the Virgin Mary Municipal Hospital in Częstochowa.

On April 29th 1945 he awarded Veniam Legendi – the right to conduct lectures at the Medical Faculty of the Warsaw University.

After the war Grott bound himself with the Łódź Medical Academy (AM) since the beginning of existence thereof, and even earlier with medical faculties of the Łódź University (UŁ). On October 1st 1945 he took on organization and management of Propaedeutic Clinic of the Łódź University till October 1st 1947. Then he became the manager of the I Clinic of Internal Diseases of the Łódź University, and subsequently – the Medical Academy until 1964 – the year of his retirement. The clinic was located at the Social Insurance Hospital at Kopcińskiego Street. Between 1958 and 1964 he additionally served as the chief of the II Clinic of Internal Diseases of the Military Medical Academy. From 1948 to 1955 he was the advisor in terms of internal diseases in Kieleckie Province.

On June 1st 1946 he was appointed as the associate professor, and on June 29th 1957 by the decision of the Medical Faculty Council of the Medical Academy in Łódź he was given the degree of habilitated doctor of medical science on the basis of thesis defending entitled “*Współczesny stan ważniejszych zagadnień z kliniki trzustki*” (*Contemporary conditions of major issues of the pancreas clinic*). J. W. Grott became the full professor on January 1st 1959. The professor was involved in the process of creating the Łódź University, was a member of the Medical Faculty Council of the Łódź University, and subsequently – the Medical Academy.

During the period from 1953 to 1964 he served as the Chief of the Clinical Research Facility in Busk – Zdrój. From 1949 he became the annual promoter of the regional scientific convention of the doctors from Kieleckie Province under the name “Dni Kliniczne Buska – Zdroju” (Clinical Days of Busk – Zdrój) which are being organized until the present day.

In various periods of his life he participated in the work of numerous Scientific Societies, among others, Warsaw Internists’ Club, Radiological Society, Gynaecological Society, Medical Society of Warsaw, Scientific Society of Łódź, Scientific Society of Częstochowa, Polish Internists’ Society, Polish Medical Society, Polish Endocrine Society, Polish Parasitological Society, Polish Rheumatoid Society, Polish Balneo-climatical Society,

International Internists' Society. The professor was a honorary member of many of the above societies. He was awarded abroad and so he became a honorary member of Belgian Gastroenterological Society, a member – correspondent of Czech Gastroenterological Society, a honorary member of J. E. Purkyne Medical Society, a member – correspondent of French Diabetic Society, an active member of the Scientific Council of the Science Academy in New York, a member of Polish Medical Association in Chicago.

He collaborated with numerous magazine editors, among others, “Polish Archive of Internal Medicine”, “Medicine”, *Acta Balneologica Polonica*, “*Rinascenza Medica*”, *Polish Medical Weekly*”, “Problems of Endocrinology and Hormonotherapy”.

Professor Grott was awarded many times for his achievements, among others, Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta, Commander's Cross of the Order of Polonia Restituta, there were also financial rewards. The professor was awarded a medal on the occasion of 10-year anniversary of People's Republic of Poland, as well as Wojciech Oczka medal and a Honorary Badge of Łódź.

The professor's scientific heritage involves 262 works including 77 in foreign languages. The professor wrote about diabetes, pancreas, digestive tract parasitology, oxalic acid metabolism and blood coagulation.

On May 24th 1945 thanks to the cooperation of numerous scientific environments the University of Łódź was established the chancellor of which was the professor Tadeusz Kotarbiński, and the vice-chancellor – the professor Zygmunt Szymanowski. Among the professors involved in the University management was also professor Grott. Initially, the following faculties were created: medical, pharmaceutic and dental. These faculties began activity thereof on October 1st 1945, and on the opening of the new academic year the University was developing in a dynamic manner despite many odds both in terms of personnel and premises. In order to improve studying conditions, in hospitals new clinics were created. The shortage of books was attempted to be replaced with plenty of practical classes and lectures. In time the library resources could be freely accessed and they received new copies of books and scripts.

In February 1945 first steps were made to extract medical faculties from the University of Łódź, joining the Medical Faculty and the Dental Faculty into the Medical Faculty with Dental Ward.

On January 1st 1950 thanks to governmental authorities' effort, all medical faculties in Poland were fully extracted and transformed into new higher education institutions – Medical

Academies. The chancellor of a newly created higher education institutions in Łódź was the professor Emil Paluch, and the vice-chancellor – Jerzy Jakubowski.

Along with commencing the academic year on October 1st 1945 a First Sub-Faculty and Clinic of Internal Diseases was created. At the beginning it was a Propaedeutic Clinic the organizer of which and the first manager was professor Grott (1945 – 1964). After two years it was transferred into the I Sub-Faculty of Internal Diseases. It was located at the Social Insurance Hospital no. 1 later named as the N. Barlicki Clinical Hospital no. 1. The first hospital manager was the head of the III Surgical Clinic, Doctor of medical science Wincenty Tomaszewicz. At that time the Clinic of Internal Diseases had 111 full-time beds and took care of 60000 inhabitants of the city of Łódź (Łódź district – Śródmieście). The clinic was divided into sectors: diabetologic, parasitological and with time, digestive tract diseases.

Personnel of the Sub-Faculty included: a head of the Clinic, 1 docent, 3 assistant professors, 8 senior assistants, 2 assistants, a tester, a secretary and highly qualified nurses' staff.

With time, the facility grew larger, which resulted in opening new health centers: Diabetologic, Digestive Tract Diseases, Hormonal Disorders' Center, Parasitological Center, Cardiological Center. Such infrastructure provided greater treatment possibilities as well as conducting research and didactic work.

Sub-Faculty and I Clinic of Internal Diseases contained additional laboratories: endoscopic, biochemical and cardiological. Wards were divided into male and female. They dealt with treatment of diabetes, hypertension, blood diseases, stomach and duodenal ulcers and digestive tract parasitic diseases. By the clinic the balneological commission was created which gave patients the possibility of spa treatment. The balneological commission held medical consultations as well as doctors' training within the field of balneology, which enriched the clinic in numerous research papers.

At the I Sub-Faculty and the Clinic of Internal Diseases practical classes and lectures for medicine and stomatology students were conducted.

Medical staff of the clinic participated in numerous development courses in terms of diabetology, dietetics, tuberculosis, parasitology and other fields of medicine. At the I Clinic of Internal Diseases a Students' Scientific Circle existed whose tutors were the docent K. Bojanowicz, the assistant professor Z. Dzięciołowski and the doctor of medical science R. Pieter.

The Clinic's employees and the manager often participated in various medical congresses both in domestically and abroad. Additionally, they took part in supplementary

studies abroad and development courses during weekly scientific meetings. Professor Grott and doctor Dzięciołowski served as the voivodship consultant for internal diseases in the Kieleckie province.

The Clinic under the guidance of professor Grott could pride on buoyant scientific activity. During the period of 25 years of existence thereof over 400 works were published in printed form in Polish and in 50 foreign languages. Main topic of research papers were new methods of physical and functional examination, pancreas diseases, digestive tract ulcers and other diseases thereof, clinical parasitology, cardiology, hematology, dental infections.

Professor Waclaw Markert was born on January 13th 1898 in Łódź. He began education in 1905 w four-grade public school in Łódź. After completing the fourth grade in 1909 W. Markert continued his education in eight-grade II Philological Gymnasium. In 1917 soon after passing the matura exam and graduating from Gymnasium he commenced higher education at the Medical Faculty of the Warsaw University. In November 1918 as a second-year medicine student within the ranks of the “Academic Legion” he along with his colleagues participated in disarming the Germans. This year, the future doctor, interrupts his studies and as a volunteer enlisted in the 3rd regiment of the 3rd squadron “Children of Warsaw”. In 1920 sanitary authorities of Polish army ordered Markert to fulfill service at the Epidemiological Lazaret “Kopczyńce” in Wołyń. On December 1st thanks to his diligent work, the young soldier was promoted to the rank of second lieutenant of sanitary service. W. Markert’s military service lasted until March 1921 and ended after Poland and Russia had signed a peace treaty in Riga (on March 18th 1921). Second lieutenant returned to the University of Warsaw in order to continue medical studies. In 1931 he was awarded the rank of reserve second lieutenant. During the last year of studies thanks to high educational results he was given the function of a volunteer at the II Clinic of Internal Diseases of the Warsaw University.

After studies’ graduation and obtaining the diploma (December 1924) W. Markert remained at the II Clinic of Internal Diseases under the guidance of W. Głuziński and subsequently – professor W. E. Orłowski. From January 1st 1924 to April 1928 W. Markert was a volunteer at the II Clinic of Internal Diseases of the Warsaw University. For May 1928 to May 1938 he served as the senior assistant, and regardless of that, from November to December 1929 – titular assistant professor of the Ward of Metabolism by the II Clinic. Finally, he was appointed to the position of the titular assistant (June 1st 1938 – July 28th 1939). During the work in Warsaw W. Markert was developing his medical interests and participated in various courses, both in Poland and abroad. Moreover, in between 1925 and

1930 he joined the Municipal Emergency Service in Warsaw where in 1930 he was appointed as the honorary consultant for severe internal medicine cases. During his work at the II Clinic of Internal Diseases he was a consultant of several clinics: dermatological, ophthalmological, surgical, neurological and gynecological.

From 1929 W. Markert commenced his adventure with conducting the classes with students. Initially they were practical classes at hospital, with time, from 1932 he conducted lectures on his own.

In 1932 W. Markert was awarded the rank of lieutenant during peace, that is the reserve lieutenant. W 1939 W. Markert volunteered to join active sanitary service of Polish army in Warsaw. He was appointed as the deputy commander of the Lazaret 202. Markert took part in the Battle of Bzura. On 19th September 1939 the doctor was captured, finally taken to hospital for the captives in Łódź, where he served as the head at the ward wounded to the chest. During imprisonment Markert created a Scientific Circle. Despite extremely harsh conditions in prison, the doctor organized chemical and bacteriological laboratory, thanks to which he had the opportunity of diagnostics and material gathering for the purposes of postwar publications. He was released in March 1940.

On April 1941 W. Markert managed to return to the Ward of Internal Diseases of the Infant Jesus Hospital in Warsaw. The doctor performed his daily hospital duties and conducted secret teaching until the outbreak of the Warsaw Uprising, after the fall of which he was expelled from Warsaw with his family.

In March 1945 W. Markert returned to work at the II Clinic of Internal Diseases of the Warsaw University as an assistant professor of the professor E. Orłowski. On March 23rd at the regenerating Medical Faculty he obtained *veniam legendi* on internal diseases' pathology and therapy.

On August 30th 1947 the President of the Republic of Poland awarded W. Markert the academic title of the associate professor. This year the professor returned to his home city of Łódź. As a result of the contest he was given the position of the head of III Clinic of Internal Diseases of the Medical Faculty of the Medical University, and subsequently, the Medical Academy. Between 1951 and 1953 he served as the associate dean of the Medical Faculty, between 1953 and 1955 he became the vice-chancellor of clinical matters. On March 28th 1957 he was given the tile of the full professor.

Between 1952 and 1959 the professor was the manager and the head of the Clinical Ward of the Occupational Medicine Institute. In 1954 he was appointed as the first chairman of the first scientific council of the Institute.

Professor Markert actively participated in the creation of the medical and proactive facility of occupational diseases in Duszniki–Zdrój for the workers of chemical industry. It was the first initiative in Poland of this kind and probably the first in Europe. He was the co-organizer of the first facility of diabetes and pancreas diseases treatment for the patient who suffered from tuberculosis. The ward was established in Anti-tuberculosis Sanatorium in Tuszynek near Łódź.

The professor also cooperated with Military Medical Academy. After 1958 W. Markert was given an opportunity to establish the I Clinic of Internal Diseases of the Military Medical Academy (WAM) at the N. Barlicki Clinical Hospital no. 1.

The professor devoted a lot of attention to proper knowledge distribution to medicine students and doctors. He was the supervisor of 21 doctoral theses, 6 postdoctoral theses, and 60 doctors obtained specialist studies in the field of internal diseases under professor's supervision.

W. Markert belonged to numerous scientific societies, among others, Warsaw Circle of Polish Internists' Society, Warsaw Medical Society, Łódź Circle of Polish Internists' Society, Łódź Society of Tuberculosis Scientific Research, Polish Physio-pulmonary Society, Polish Endocrinological society, International Internists' Society, Łódź Scientific Society. He cooperated with numerous editors, among others, "Medical Digest", "Polish Pharmacology" .

Professor Markert was awarded numerous honours and medals. Scientific activity of the professor includes approximately 130 publications and 99 readings in Scientific Societies. Professor's interests involved nephropathic and urinary system diseases, respiratory system diseases, contagious diseases, digestive tract diseases, blood diseases and cardiovascular diseases.

Professor W. Markert devoted his life to the III Sub-Faculty and the Clinic of Internal Diseases in Łódź. The clinic was established on October 1st 1945. The first head thereof was the professor of medical sciences, M. Semerau–Siemianowski. Eventually the clinic's premises were transferred to the N. Barlicki Hospital no. 1, and W. Markert became the new head (1948 – 1968). Until 1963 the Clinic also belonged to Military Medical Academy (WAM), thus also military doctors also worked there. The clinic prospered until 1969. Pedagogic work of the Clinic meant to conduct classes for students. The classes were two-field: propaedeutics and internal diseases classes and the system of practical classes by the patient's bed. With time nursing and treatments' classes were implemented, but also the scope of classes has been widened in order do adjust to the student's needs.

By the clinic, out-patient clinics were created, among others, Thyroidal Clinic, Pulmonary Clinic, Gastrological Clinic, Clinic for Pregnant Women, General and Nephrological Clinic, Hematological Clinic. Clinic's employees worked effectively in the social and medical field, they were also members of numerous Scientific Societies, worked in various editorial offices and magazines' publishers.

In the Clinic, various courses and supplementary training for young doctors were organized. So called "White Sundays" were held, whose aim was to diagnose the ill and introducing future doctors into the medical practice.

The clinic could take pride in the rich scientific heritage thereof: approximately 508 read papers and 203 publications that involved: nephric pathologies, management of water, minerals and protein disorders, pathology of the respiratory system, as well as the issues withing the field of puberty medicine, medicine of sport, thyroid pathology, cardiovascular system pathology and erythrogenic system pathology.

Piśmiennictwo

I. Źródła archiwalne

1. Archiwum Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, *akta osobowe Wacława Markerta*.
2. Archiwum Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, *Akta osobowe Józefa Wacława Grotta*.
3. Archiwum UM w Łodzi, Teczka osobowa 159 prof. J. W. Grotta.
4. Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Łodzi , *Teczka osobowa prof. dr med. Wacława Markerta nr 444*, s. 11, 44.
5. Grott J. W., *Cytat z listu do Prof. dr med. J. Jankowiak Dyrektor Instytutu Balneoklimatycznego*, Prywatny Księgozbiór J.W.G.
6. Grott J. W., *Sprawozdanie z czynności i posiedzeń 1957 – 1962*, ŁTN, Łódź, 1965.
7. Kempa A., *Profesor Józef Wacław Grott Jego działalność lekarska, dydaktyczna i naukowa (1922 – 1972)*, Łódź, 1973.
8. Prywatny księgozbiór Józefa Wacława Grotta, Biblioteka UM w Łodzi.